

**Dyrektywa Parlamentu
Europejskiego i Rady (UE)
2024/1203 w sprawie
ochrony środowiska
poprzez prawo karne
i zastępująca dyrektywy
2008/99/WE i 2009/123/WE**

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1203 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne i zastępująca dyrektywy 2008/99/WE i 2009/123/WE

z dnia 11 kwietnia 2024 r. (Dz.Urz. UE L z 2024 r. poz. 1203)

(zm.: Dz.Urz. UE L 2025, poz. 336)

PREAMBUŁA

**PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,
uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 83 ust. 2,
uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,
po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,
uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,
stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą²,
a także mając na uwadze, co następuje:**

- (1) Zgodnie z art. 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i art. 191 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) Unia zobowiązuje się do zapewnienia wysokiego poziomu ochrony i poprawy jakości środowiska. Środowisko, w szerokim znaczeniu, powinno być chronione, jak wynika z art. 3 ust. 3 TUE i art. 191 TFUE, obejmującym wszystkie zasoby naturalne, w tym powietrze, wodę, glebę, ekosystemy, wraz z usługami i funkcjami ekosystemowymi,**

---

¹ Dz.U. C 290 z 29.7.2022, s. 143.

² Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 27 lutego 2024 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 26 marca 2024 r.

Preambuła

a także dziką faunę i florę, w tym siedliska, jak również funkcje zapewniane przez zasoby naturalne.

- (2) Zgodnie z art. 191 ust. 2 TFUE celem polityki Unii w dziedzinie środowiska jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony, z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach Unii. Polityka ta ma opierać się na zasadzie ostrożności oraz na zasadach działania zapobiegawczego, usuwania szkody w pierwszej kolejności u źródła oraz na zasadzie „zanieczyszczający płaci”. Biorąc pod uwagę, że przestępstwa przeciwko środowisku mają również wpływ na prawa podstawowe, przeciwdziałanie przestępstwom przeciwko środowisku na szczeblu Unii ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia ochrony tych praw.
- (3) Wzrost liczby przestępstw przeciwko środowisku i ich skutki, które podważają skuteczność unijne prawo w zakresie ochrony środowiska, są przedmiotem stałego zaniepokojenia w Unii. Przestępstwa te coraz częściej wykraczają poza granice państw członkowskich, w których są popełniane. Takie przestępstwa stanowią zagrożenie dla środowiska i w związku z tym wymagają stosownej i skutecznej reakcji, wiążącej się często z koniecznością skutecznej współpracy transgranicznej.
- (4) Istniejące przepisy dotyczące sankcji na mocy w dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/99/WE³ oraz w unijnym prawie sektorowym w zakresie ochrony środowiska nie są wystarczające do osiągnięcia zgodności z prawem unijnym w zakresie ochrony środowiska. Taka zgodność z prawem powinna być wzmocniona poprzez dostępność skutecznych, proporcjonalnych i odstrasżających sankcji karnych, współmiernych do wagi przestępstw i będących oznaką społecznego potępienia bardziej niż stosowanie sankcji administracyjnych. Komplementarność prawa karnego i administracyjnego ma kluczowe znaczenie dla zapobiegania bezprawnemu postępowaniu, które szkodzi środowisku naturalnemu, oraz dla zniechęcania do takiego postępowania.
- (5) Należy dokonać zmiany wykazu przestępstw przeciwko środowisku zawartego w dyrektywie 2008/99/WE oraz dodać dodatkowe przestępstwa na podstawie najpoważniejszych naruszeń unijnego prawa ochrony środowiska. Należy zaostrzyć sankcje w celu zwiększenia

---

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/99/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne (Dz.U. L 328 z 6.12.2008, s. 28).

ich odstrasżającego skutku, a także poprawić skuteczność wykrywania przestępstw przeciwko środowisku, prowadzenia postępowań przygotowawczych i orzekania w ich sprawie.

- (6) Państwa członkowskie powinny kryminalizować niektóre formy bezprawnych czynów, zapewnić większą precyzję w odniesieniu do definicji odnośnych przestępstw oraz bardziej zharmonizować rodzaje i wysokości sankcji.
- (7) Zaniechanie w przypadku prawnego obowiązku działania może mieć taki sam negatywny wpływ na środowisko i zdrowie człowieka jak działanie. W związku z tym definicja przestępstw zawarta w niniejszej dyrektywie powinna w stosownych przypadkach obejmować zarówno działania, jak i zaniechania.
- (8) Państwa członkowskie powinny wprowadzić do prawa krajowego sankcje karne za poważne naruszenia przepisów prawa Unii dotyczących ochrony środowiska. W ramach wspólnej polityki rybołówstwa w prawie Unii przewidziano kompleksowy zestaw przepisów dotyczących kontroli i egzekwowania na podstawie rozporządzeń Rady (WE) nr 1224/2009⁴ i (WE) nr 1005/2008⁵ w przypadku poważnych naruszeń, w tym naruszeń powodujących szkody dla środowiska morskiego. Zgodnie z tym zestawem przepisów państwa członkowskie mogą wybrać, czy zastosują system sankcji administracyjnych czy karnych lub oba te systemy. Zgodnie z komunikatami Komisji z dnia 11 grudnia 2019 r. w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu i z dnia 20 maja 2020 r. w sprawie unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 – przywracanie przyrody do naszego życia, niektóre umyślne bezprawne czyny objęte rozporządzeniem (WE) nr 1224/2009 i rozporządzeniem (WE) nr 1005/2008 należy uznać za przestępstwo.

---

⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1224/2009 z dnia 20 listopada 2009 r. ustanawiające wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 847/96, (WE) nr 2371/2002, (WE) nr 811/2004, (WE) nr 768/2005, (WE) nr 2115/2005, (WE) nr 2166/2005, (WE) nr 388/2006, (WE) nr 509/2007, (WE) nr 676/2007, (WE) nr 1098/2007, (WE) nr 1300/2008, (WE) nr 1342/2008 i uchylające rozporządzenia (EWG) nr 2847/93, (WE) nr 1627/94 oraz (WE) nr 1966/2006 (Dz.U. L 343 z 22.12.2009, s. 1).

⁵ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1005/2008 z dnia 29 września 2008 r. ustanawiające wspólnotowy system zapobiegania nielegalnym, nieraportowanym i nieuregulowanym połowom oraz ich powstrzymywania i eliminowania, zmieniające rozporządzenia (EWG) nr 2847/93, (WE) nr 1936/2001 i (WE) nr 601/2004 oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 1093/94 i (WE) nr 1447/1999 (Dz.U. L 286 z 29.10.2008, s. 1).

Preambuła

- (9) Aby dany czyn stanowił przestępstwo przeciwko środowisku na mocy niniejszej dyrektywy, musi być bezprawny. Aby dany czyn był bezprawny, powinien on naruszać prawo Unii, które przyczynia się do realizacji jednego z celów polityki Unii w dziedzinie środowiska określonych w art. 191 ust. 1 TFUE, bez względu na podstawę prawną takich aktów Unii, które mogą obejmować np. art. 91, 114, 168 lub 192 TFUE, lub naruszać krajowe przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne państwa członkowskiego lub decyzje właściwego organu państwa członkowskiego nadające skuteczność takiemu prawu Unii. W niniejszej dyrektywie należy określić, które bezprawne czyny mogą stanowić przestępstwo oraz, w stosownych przypadkach, ustanowić jakościowy lub ilościowy próg decydujący o tym, czy taki czyn stanowi przestępstwo. Taki czyn należy uznać za przestępstwo, jeżeli był umyślny, a w niektórych przypadkach również jeżeli był skutkiem co najmniej rażącego niedbalstwa. W szczególności czyn bezprawny, który powoduje śmierć osoby lub poważne uszkodzenie jej ciała, znaczną szkodę lub poważne ryzyko znacznej szkody dla środowiska lub który w inny sposób uznaje się za szczególnie szkodliwe dla środowiska, powinien również stanowić przestępstwo, jeżeli było skutkiem co najmniej rażącego niedbalstwa. Państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać bardziej rygorystyczne przepisy w dziedzinie prawa karnego.
- (10) Dany czyn powinien być bezprawny nawet w przypadku gdy dochodzi do niego na podstawie upoważnienia wydanego przez właściwy organ państwa członkowskiego, jeżeli takie upoważnienie uzyskano w wyniku oszustwa, korupcji, wymuszenia lub przymusu. Ponadto posiadanie takiego upoważnienia nie wyklucza możliwości pociągnięcia jego posiadacza do odpowiedzialności karnej, jeżeli upoważnienie to w sposób oczywisty narusza odpowiednie materialne wymogi prawne. „Oczywiste naruszenie odpowiednich materialnych wymogów prawnych” należy rozumieć jako odniesienie do oczywistego i istotnego naruszenia odpowiednich materialnych wymogów prawnych i nie ma ono na celu uwzględnienia naruszeń wymogów proceduralnych lub drobnych elementów upoważnienia ani przeniesienia obowiązku zapewnienia, że upoważnienia właściwych organów dla podmiotów są zgodne z prawem. Ponadto, w przypadku gdy wymagane jest upoważnienie, okoliczność, że jest ono zgodne z prawem, nie stoi na przeszkodzie, by wszcząć postę-

powanie karne przeciwko posiadaczowi tego upoważnienia, który nie spełnia wszystkich obowiązków dotyczących upoważnienia lub innych istotnych obowiązków prawnych nieobjętych upoważnieniem.

- (11) Ponadto ważne jest, by podmioty dokładały wszelkich starań w celu zapewnienia zgodności z przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi dotyczącymi ochrony środowiska, które mają zastosowanie w czasie prowadzenia przez nie odnośnej działalności, w tym poprzez wykonywanie obowiązków określonych w mających zastosowanie przepisach unijnych i krajowych, w odniesieniu do procedur regulujących zmiany lub aktualizacje istniejących upoważnień. Powinno to również obejmować obowiązki posiadacza upoważnienia do jego aktualizacji i odnowienia.
- (12) W odniesieniu do przestępstw i sankcji przewidzianych w niniejszej dyrektywie pojęcie „osoby prawne” należy rozumieć jako osoby inne niż państwa lub organy publiczne sprawujące władzę państwową lub publiczne organizacje międzynarodowe. Ponieważ niniejsza dyrektywa ustanawia normy minimalne, państwa członkowskie mogą przyjąć bardziej rygorystyczne przepisy, w tym przepisy dotyczące odpowiedzialności karnej organów publicznych.
- (13) Niektóre przestępstwa zdefiniowane w niniejszej dyrektywie obejmują progi jakościowe, które muszą być przekroczone, aby dany czyn stanowił przestępstwo, a mianowicie jeżeli dany czyn powoduje śmierć lub poważne uszkodzenie ciała osoby lub znaczną szkodę dla jakości powietrza, wody lub gleby, lub dla ekosystemu, zwierząt lub roślin. Aby zapewnić jak najszerszą ochronę środowiska, taki próg jakościowy należy rozumieć w szerokim znaczeniu, w tym, w stosownych przypadkach, jako znaczną szkodę dla fauny i flory, siedlisk, usług zapewnianych przez zasoby naturalne i ekosystemy, a także funkcji ekosystemowych. Pojęcie „ekosystem” należy rozumieć jako dynamiczny zespół roślin, zwierząt, grzybów i mikroorganizmów oraz ich nieożywione środowisko, wspólnie tworzący jednostkę funkcjonalną i obejmujący typy siedlisk, siedliska gatunków i populacje gatunków. „Ekosystem” powinien również obejmować usługi ekosystemowe, dzięki którym ekosystem przyczynia się bezpośrednio lub pośrednio do dobrostanu człowieka, oraz funkcje ekosystemu, które odnoszą się do naturalnych procesów w ekosystemie. Mniejsze jednostki, takie jak ul, mrowisko lub pniak, mogą stanowić część ekosystemu, lecz nie należy ich traktować jako samodzielny ekosystem do celów niniejszej dyrektywy.

Preambuła

- (14) Do celów niniejszej dyrektywy termin „uszkodzenie ciała” należy rozumieć w szerokim znaczeniu, tak aby obejmował on wszelkie formy szkody fizycznej na osobie, w tym zmianę funkcji ciała lub struktury komórkowej, przejściową, przewlekłą lub śmiertelną chorobę, zaburzenia czynności ciała lub inne pogorszenie stanu zdrowia fizycznego, z wyłączeniem zdrowia psychicznego.
- (15) Wprowadzenie do środowiska różnych form energii, takich jak ciepło, źródła energii cieplnej, hałas, w tym hałas podwodny, oraz inne źródła energii akustycznej, wibracje, pola elektromagnetyczne, energia elektryczna lub światło, może spowodować znaczną szkodę dla jakości powietrza, wody lub gleby lub znaczną szkodę w ekosystemie, dla zwierząt lub roślin, śmierć lub poważne uszkodzenie ciała u ludzi. Wprowadzanie energii do środowiska podlega przepisom różnych instrumentów unijnego prawa ochrony środowiska, na przykład w dziedzinie ochrony wód, środowiska morskiego, kontroli hałasu, gospodarowania odpadami i emisji przemysłowych. W świetle tych instrumentów, bezprawne wprowadzanie energii do środowiska powinno stanowić przestępstwo w rozumieniu niniejszej dyrektywy, jeżeli powoduje lub może spowodować znaczną szkodę dla środowiska lub zdrowia człowieka.
- (16) W przypadku gdy przestępstwa zdefiniowane w niniejszej dyrektywie obejmują czyny takie jak udostępnianie lub wprowadzanie do obrotu, sprzedaż, oferowanie do sprzedaży lub handel, uwzględnia się czyny popełniane za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.
- (17) W niniejszej dyrektywie wprowadza się przestępstwo polegające na wprowadzaniu do obrotu – wbrew zakazowi lub innemu wymogowi mającemu na celu ochronę środowiska – produktu, którego użycie na dużą skalę powoduje zrzut, emisję lub wprowadzenie pewnej ilości materiałów lub substancji, energii lub promieniowania jonizującego do powietrza, gleby lub wody oraz powoduje albo może spowodować znaczną szkodę dla środowiska lub zdrowia człowieka. W tym kontekście należy ustanowić zakaz lub inny wymóg mający na celu ochronę środowiska w obszarze prawa Unii, którego jednym z wyraźnie określonych celów lub celem głównym jest ochrona środowiska, w tym zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska, ochrona zdrowia ludzkiego, ostrożne i racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych lub przeciwdziałanie zmianie klimatu, lub

promowanie na szczeblu międzynarodowym środków mających na celu rozwiązywanie regionalnych lub globalnych problemów środowiska. Jednak w przypadku gdy taki zakaz lub wymóg są ustanowione w innych obszarach prawa Unii, którym przyświecają inne cele, na przykład ochrona zdrowia i bezpieczeństwa pracowników, dany czyn nie kwalifikuje się jako to przestępstwo. Do celów niniejszej dyrektywy „użycie na dużą skalę” odnosi się do łącznego skutku używania produktu przez większą – nieokreśloną – liczbę użytkowników, pod warunkiem że czyn powoduje lub może spowodować szkodę dla środowiska lub zdrowia człowieka.

- (18) Bezprawne zbieranie, transport lub przetwarzanie odpadów jak również brak nadzoru nad tymi działaniami oraz późniejsze postępowanie z miejscami unieszkodliwiania odpadów, w tym działanie podejmowane w charakterze sprzedawcy lub pośrednika, mogą mieć katastrofalny wpływ na środowisko i zdrowie człowieka. Skutki takie mogą być spowodowane czynem bezprawnym, który dotyczy szkodliwych odpadów pochodzących z produktów farmaceutycznych lub środków odurzających, w tym składników do produkcji środków odurzających, chemikaliów, odpadów zawierających kwasy lub zasady, odpadów zawierających toksyny, metali ciężkich, ropy naftowej, tłuszczu, odpadów elektrycznych i elektronicznych, pojazdów wycofanych z eksploatacji lub odpadów tworzyw sztucznych. Państwa członkowskie powinny zatem zapewnić, aby bezprawne gospodarowanie odpadami stanowiło przestępstwo w przypadku, gdy taki czyn dotyczy odpadów niebezpiecznych w znacznej ilości lub dotyczy innych odpadów, które powodują lub mogą spowodować znaczną szkodę dla środowiska lub zdrowia człowieka.
- (19) W związku z wprowadzonym na mocy niniejszej dyrektywy przestępstwem dotyczącym recyklingu statków objętego zakresem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1257/2013⁶, należy zauważyć, że na mocy prawa Unii obowiązki określone w tym rozporządzeniu mają zastosowanie wyłącznie do właścicieli statków, zgodnie z definicją zawartą w tym rozporządzeniu.
- (20) W odniesieniu do oceny, czy ilość danego produktu lub danego towaru związana z wylesianiem lub degradacją lasów, o których

---

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1257/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie recyklingu statków oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 i dyrektywę 2009/16/WE (Dz.U. L 330 z 10.12.2013, s. 1).

Preambuła

mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1115⁷ jest nieznaczna, państwa członkowskie mogą wziąć pod uwagę na przykład ilość odnośnego towaru lub produktu wyrażoną w masie netto lub, w stosownych przypadkach, objętość lub liczbę rzeczy, lub fakt, czy skala danej działalności jest nieznaczna pod względem ilości. Na potrzeby takiej oceny państwa członkowskie mogłyby również uwzględnić, w stosownych przypadkach, inne elementy wymienione w niniejszej dyrektywie w odniesieniu do niektórych przestępstw, w tym stan ochrony danych gatunków lub koszty naprawienia szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu.

- (21) Przeszćpstwa związane z czynem umyślonym wymienione w niniejszej dyrektywie mogą prowadzić do katastrofalnych skutków, takich jak znaczne zanieczyszczenie, wypadki przemysłowe o poważnych skutkach dla środowiska lub pożary lasów na dużą skalę. Jeżeli takie przestępstwa powodują zniszczenie lub rozległe i znaczne szkody, które są nieodwracalne albo długotrwałe, w ekosystemie o znacznej wielkości lub o znacznej wartości środowiskowej, siedlisku na obszarze chronionym lub powodują zniszczenie lub rozległe i znaczne szkody, które są nieodwracalne albo długotrwałe dla jakości powietrza, gleby lub wody, takie przestępstwa prowadzące do tak katastrofalnych skutków powinny stanowić przestępstwa kwalifikowane i w związku z tym powinny za nie grozić surowsze kary, niż te przewidziane dla innych przestępstw określonych w niniejszej dyrektywie. Te przestępstwa kwalifikowane mogą obejmować czyny porównywalne z „ekobójstwem”, które jest już uregulowane przez prawo niektórych państw członkowskich i jest przedmiotem dyskusji na forach międzynarodowych.
- (22) W przypadku gdy na podstawie niniejszej dyrektywy czyn stanowi przestępstwo wyłącznie, gdy dotyczy znacznej ilości, która przekracza ustawowy próg lub wartość lub inny obowiązkowy parametr, przy ocenie czy rzeczywiście nastąpiło przekroczenie takiego progu, wartości lub parametru, należy uwzględnić między innymi niebezpieczeństwo i toksyczność materiału lub substancji ponieważ im bardziej niebezpieczny lub toksyczny jest dany materiał lub

---

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1115 z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie udostępniania na rynku unijnym i wywozu z Unii niektórych towarów i produktów związanych z wylesianiem i degradacją lasów oraz uchylecia rozporządzenia (UE) nr 995/2010 (Dz.U. L 150 z 9.6.2023, s. 206).

substancja, tym szybciej zostanie osiągnięty próg, wartość lub inny parametr a w przypadku szczególnie niebezpiecznych i toksycznych substancji lub materiałów nawet bardzo niewielka ilość może spowodować znaczną szkodę dla środowiska lub zdrowia człowieka.

- (23) Coraz szybsze tempo zmiany klimatu, utraty różnorodności biologicznej i degradacji środowiska, w połączeniu z namacalnymi przykładami niszczących skutków tych zjawisk, doprowadziło do uznania zielonej transformacji za naczelną cel obecnych czasów i kwestię sprawiedliwości międzypokoleniowej. W przypadku gdy w niniejszej dyrektywie, w celu zdefiniowania przestępstw, stosuje się pojęcia zdefiniowane w unijnym prawie ochrony środowiska do określenia czynów bezprawnych, pojęcia takie należy rozumieć zgodnie z odpowiednimi definicjami zawartymi w odnośnych aktach prawnych Unii objętych niniejszą dyrektywą. Niniejsza dyrektywa powinna obejmować również wszelkie unijne akty zmieniające przepisy lub wymogi istotne do celów definiowania czynu bezprawnego, który wchodzi w zakres przestępstw określonych w niniejszej dyrektywie. Przy opracowywaniu takich zmieniających aktów unijnych wskazane byłoby zawarcie w nich odniesienia do niniejszej dyrektywy. Jeżeli jednak w unijnym prawie ochrony środowiska wprowadzone zostaną nowe rodzaje czynów bezprawnych, które nie były dotychczas objęte zakresem przestępstw określonych w niniejszej dyrektywie, dyrektywę należy zmienić, tak aby włączyć do jej zakresu stosowania te nowe rodzaje czynów bezprawnych.
- (24) Bez uszczerbku dla dynamicznego charakteru niniejszej dyrektywy, Komisja powinna regularnie badać, czy zachodzi potrzeba zmiany zawartego w niniejszej dyrektywie opisu bezprawnego czynu mogącego stanowić przestępstwo na mocy niniejszej dyrektywy. Komisja powinna również badać, czy zachodzi potrzeba określenia innych przestępstw w przypadku wprowadzenia do unijnego prawa ochrony środowiska nowych rodzajów bezprawnych czynów, które nie są jeszcze objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy.
- (25) W niniejszej dyrektywie należy wprowadzić niewyczerpujący wykaz elementów, które należy w stosownych przypadkach uwzględnić przy ocenie tego, czy osiągnięte zostały jakościowe i ilościowe progi służące zidentyfikowaniu przestępstw. Zapewnienie takiego wykazu powinno ułatwiać spójne stosowanie niniejszej dyrektywy i skuteczniejsze zwalczanie przestępstw przeciwko środowisku, a także

Preambuła

zapewniać pewność prawa. Takie elementy kwalifikujące lub ich stosowanie nie powinny jednak nadmiernie utrudniać wykrywania, prowadzenia postępowań przygotowawczych w sprawie przestępstw, wnoszenia i popierania oskarżeń lub orzekania w ich sprawie.

- (26) Jeżeli niniejsza dyrektywa przewiduje, że czyn bezprawny stanowi przestępstwo tylko wtedy, gdy został popełniony umyślnie i powoduje śmierć osoby, pojęcie „zamiaru” należy rozumieć zgodnie z prawem krajowym, z uwzględnieniem odpowiedniego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej („Trybunał Sprawiedliwości”). W związku z tym, do celów niniejszej dyrektywy, „zamiar” można rozumieć jako zamiar spowodowania śmierci osoby lub może on również obejmować sytuację, w której sprawca, mimo iż nie kieruje się chęcią spowodowania śmierci osoby, akceptuje jednak prawdopodobieństwo spowodowania jej i dopuszcza się działania lub zaniechania, dobrowolnie i z naruszeniem określonego obowiązku, powodując w ten sposób śmierć osoby. Taka sama wykładnia, jak przy pojęciu „zamiaru” powinna mieć zastosowanie w przypadku, gdy umyślny bezprawny czyn, określony w niniejszej dyrektywie, powoduje poważne uszkodzenie ciała człowieka, lub zniszczenie lub rozległą i znaczną szkodę, które są nieodwracalne albo długotrwałe, w ekosystemie o znacznej wielkości lub o znacznej wartości środowiskowej, lub w siedlisku na obszarze chronionym, lub powoduje rozległą i znaczną szkodę, które są nieodwracalne albo długotrwałe dla jakości powietrza, gleby lub wody.
- (27) W odniesieniu do przestępstw w rozumieniu niniejszej dyrektywy pojęcie „rażącego niedbalstwa” należy rozumieć zgodnie z prawem krajowym, z uwzględnieniem odnośnego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości. Niniejsza dyrektywa nie wymaga wprowadzenia do prawa krajowego pojęcia „rażącego niedbalstwa” w odniesieniu do każdego elementu przestępstwa, takiego jak posiadanie, sprzedaż lub oferowanie do sprzedaży, wprowadzanie do obrotu itp. W takich sytuacjach państwa członkowskie mogą postanowić, że pojęcie „rażącego niedbalstwa” odnosi się do takich znamion przestępstwa jak status ochrony, „nieznaczna ilość” lub „prawdopodobieństwo”, że dany czyn spowoduje znaczną szkodę.
- (28) W postępowaniach karnych oraz procesach sądowych należy odpowiednio uwzględnić udział zorganizowanych grup przestępczych działających w sposób mający negatywny wpływ na środowisko.

W postępowaniu karnym w sprawie przestępstw przeciwko środowisku należy uwzględniać korupcję, pranie pieniędzy, cyberprzestępczość i przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów oraz – w stosunku do działalności gospodarczej – zamiar sprawcy dotyczący maksymalizacji zysków lub oszczędności wydatków. Takie formy przestępczości są często wzajemnie powiązane z poważnymi formami przestępstw przeciwko środowisku i dlatego nie należy ich rozpatrywać oddzielnie. Często powodują też w szczególności znaczne szkody dla środowiska i zdrowia człowieka, włącznie z katastrofalnymi skutkami dla przyrody i społeczności lokalnych. Ponadto, szczególnie niepokojące jest to, że niektóre przestępstwa przeciwko środowisku są tolerowane przez właściwe organy administracji lub urzędników wykonujących obowiązki publiczne bądź popełniane przy ich aktywnym wsparciu. W niektórych przypadkach może to nawet przybierać postać korupcji. Przykłady takich zachowań to przymykanie oczu na naruszenia prawa z zakresu ochrony środowiska lub przemilczanie takich przypadków, celowe pomijanie inspekcji lub kontroli na przykład mających na celu sprawdzenie, czy posiadacz zezwolenia przestrzega jego warunków, popieranie uchwał lub głosowanie za przyznaniem nielegalnych zezwoleń lub wydawanie sfałszowanych lub nieprawdziwych korzystnych sprawozdań.

- (29) Podżeganie do przestępstw oraz pomocnictwo w umyślnym ich popełnianiu także powinny podlegać karze. Usiłowanie popełnienia przestępstwa, które powoduje lub może spowodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała bądź powoduje lub może spowodować znaczną szkodę dla środowiska lub jest w inny sposób uznawane za szczególnie szkodliwe, również powinno stanowić przestępstwo, o ile zostało popełnione umyślnie. Pojęcie „usiłowania” należy rozumieć zgodnie z prawem krajowym. W przypadku przestępstwa zdefiniowanego w niniejszej dyrektywie polegającego na realizacji projektu bez zezwolenia na inwestycję, w związku z faktem, iż realizację przedsięwzięcia należy rozumieć jako obejmującą już rozpoczęcie realizacji takiego przedsięwzięcia, w tym na przykład prac w celu przygotowania gruntu pod budowę lub innych prac wywołujących skutki dla środowiska, niniejsza dyrektywa nie zalicza tego przestępstwa do przestępstw, w przypadku których usiłowanie podlega karze jako przestępstwo.

Preambuła

- (30) Sankcje za przestępstwa określone w niniejszej dyrektywie powinny być skuteczne, odstrasżające i proporcjonalne. W tym celu należy ustalić minimalne poziomy maksymalnego wymiaru kary pozbawienia wolności dla osób fizycznych. Maksymalny wymiar kary pozbawienia wolności przewidziany w niniejszej dyrektywie za przestępstwa popełnione przez osoby fizyczne powinien być stosowany co najmniej w przypadku najpoważniejszych form takich przestępstw. Prawo karne wszystkich państw członkowskich zawiera przepisy dotyczące przestępnego spowodowania śmierci, popełnionego umyślnie lub w wyniku rażącego niedbalstwa. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość zastosowania tych przepisów ogólnych, w tym przepisów dotyczących okoliczności obciążających, przy transponowaniu przepisów niniejszej dyrektywy dotyczących przestępstw, które powodują śmierć osób, bez względu na to, czy popełniono je umyślnie, czy w wyniku rażącego niedbalstwa.
- (31) Sankcje lub środki akcesoryjne często postrzega się jako bardziej skuteczne niż sankcje finansowe, zwłaszcza w przypadku osób prawnych. W związku z tym należy wprowadzić możliwość nakładania sankcji lub środków akcesoryjnych w danym postępowaniu. Te sankcje lub środki mogą obejmować obowiązek przywrócenia środowiska do stanu poprzedniego, wykluczenie z dostępu do finansowania publicznego, w tym z procedur przetargowych, dotacji i koncesji, oraz cofnięcie zezwoleń i upoważnień. Nie narusza to przysługującej sędziom lub sądom w postępowaniu karnym swobody uznania w zakresie nakładania innych odpowiednich sankcji w poszczególnych przypadkach.
- (32) Sankcje lub środki akcesoryjne mogłyby, bez uszczerbku dla wymogów dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁸, obejmować wymóg przywrócenia stanu środowiska, w przypadku gdy szkoda jest odwracalna, oraz wymóg wypłaty odszkodowania, jeżeli szkoda jest nieodwracalna lub jeżeli sprawca nie jest w stanie dokonać takiego przywrócenia.
- (33) W zakresie, w jakim czyn stanowiący przestępstwo przeciwko środowisku, zgodnie z definicją w niniejszej dyrektywie, można przypisać osobom prawnym, takie osoby prawne powinny podlegać odpo-

---

⁸ Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz.U. L 143 z 30.4.2004, s. 56).

wiedzialności za dane przestępstwo. Aby osiągnąć cele niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie, w których w prawie przewidziano odpowiedzialność karną osób prawnych, powinny zapewnić, aby prawo to przewidywało skuteczne, odstrasżające i proporcjonalne rodzaje i poziomy sankcji karnych zgodnie z niniejszą dyrektywą. Aby osiągnąć cele niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie, w których w prawie nie przewidziano odpowiedzialności karnej osób prawnych, powinny zapewnić, aby w ich prawie przewidziano skuteczne, odstrasżające i proporcjonalne rodzaje i poziomy sankcji pozakarnych zgodnie z niniejszą dyrektywą. Maksymalne poziomy grzywien przewidziane w niniejszej dyrektywie za przestępstwa, które zostały w niej określone, powinny mieć zastosowanie co najmniej w przypadku najpoważniejszych form takich przestępstw. Należy uwzględnić wagę czynu, jak również indywidualne, finansowe i inne okoliczności dotyczące danych osób prawnych, aby zapewnić skuteczność, odstrasżający charakter i proporcjonalność nałożonej sankcji. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość określania maksymalnych wysokości grzywien albo jako odsetka całkowitego światowego obrotu danej osoby prawnej albo określonych w stałych kwotach. Państwa członkowskie powinny zdecydować, którą z tych możliwości będą stosować przy transponowaniu niniejszej dyrektywy.

- (34) Jeżeli przy określaniu grzywien mających zastosowanie wobec osób prawnych państwa członkowskie postanowią zastosować kryterium całkowitego światowego obrotu osoby prawnej, powinny zdecydować, czy obliczać ten obrót na podstawie roku obrotowego poprzedzającego rok obrotowy, w którym popełniono przestępstwo, czy na podstawie roku obrotowego poprzedzającego rok wydania decyzji o nałożeniu grzywny. Państwa członkowskie powinny także rozważyć ustanowienie przepisów regulujących przypadki, w których wysokości grzywny nie można obliczyć na podstawie całkowitego światowego obrotu uzyskanego przez osobę prawną w roku obrotowym poprzedzającym rok obrotowy, w którym popełniono przestępstwo, ani na podstawie roku obrotowego poprzedzającego rok wydania decyzji o nałożeniu grzywny. W takich przypadkach państwo członkowskie powinno mieć możliwość uwzględnienia innych kryteriów, takich jak całkowity światowy obrót w innym roku obrotowym. Jeżeli przepisy te obejmują określanie stałych kwot

Preambuła

grzywien, kwoty te nie muszą być równe wielkościom określonym w niniejszej dyrektywie jako minimalny wymóg dotyczący maksymalnego poziomu grzywien w kwotach stałych.

- (35) Jeżeli państwa członkowskie postanowią wprowadzić maksymalny poziom grzywien określany w kwotach stałych, poziom ten należy określić w prawie krajowym. Najwyższe poziomy takich grzywien powinny mieć zastosowanie do najpoważniejszych form przestępstw określonych w niniejszej dyrektywie, które zostały popełnione przez osoby prawne o silnej pozycji finansowej. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość określenia metody obliczania tych najwyższych poziomów grzywien, w tym również ich szczegółowych warunków. Państwa członkowskie są zachęcane do dokonywania regularnych przeglądów poziomów grzywien określonych w kwotach stałych przy uwzględnieniu stopy inflacji i innych wahań wartości pieniężnej, zgodnie z procedurami określonymi w ich prawie krajowym. Państwa członkowskie, których walutą nie jest euro, powinny ustanowić maksymalne poziomy grzywien w swojej walucie tak, aby odpowiadały one poziomom określonym w niniejszej dyrektywie w euro w dniu jej wejścia w życie. Państwa te zachęca się do regularnego przeglądu poziomów grzywien również w odniesieniu do zmian kursu wymiany walut.
- (36) Ustanowienie maksymalnego poziomu grzywien nie narusza przysługującej sędziom lub sądom w postępowaniu karnym swobody uznania w zakresie nakładania odpowiednich sankcji w poszczególnych sprawach. Zważywszy że w niniejszej dyrektywie nie ustanawia się minimalnych poziomów grzywien, sędziowie lub sądy powinni w każdym przypadku nakładać odpowiednie sankcje z uwzględnieniem indywidualnych okoliczności finansowych i innych okoliczności dotyczących danej osoby prawnej oraz z uwzględnieniem wagi danego czynu.
- (37) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby sankcje lub środki karne i pozakarne, które mają zastosowanie do osób prawnych pociągniętych do odpowiedzialności za przestępstwa kwalifikowane określone w niniejszej dyrektywie, były surowsze niż sankcje lub środki mające zastosowanie w przypadku innych przestępstw określonych w niniejszej dyrektywie. W tym celu państwa członkowskie powinny, zgodnie ze swoim prawem krajowym, przewidzieć wyższy poziom grzywien karnych i pozakarnych niż maksymalny poziom

grzywien ustanowiony w niniejszej dyrektywie lub w inny sposób przewidzieć surowsze kary lub środki lub sankcje i środki karne lub pozakarne, lub ich połączenie.

- (38) Fakt, że osoby prawne są pociągane do odpowiedzialności na mocy niniejszej dyrektywy, nie wyklucza postępowania karnego przeciwko osobom fizycznym, które popełniają przestępstwo, są podżegaczami lub pomocnikami przestępstw, o których mowa w niniejszej dyrektywie. Jeżeli spełnione są warunki odpowiedzialności karnej, osobami fizycznymi są też członkowie organów spółek.
- (39) Państwa członkowskie powinny rozważyć wprowadzenie sankcji lub środków, które są alternatywne wobec kary pozbawienia wolności, aby przyczynić się do przywrócenia środowiska do stanu poprzedniego.
- (40) Należy jeszcze bardziej zbliżyć wysokość nakładanych sankcji, a skuteczność takich poziomów należy wspierać poprzez wprowadzenie wspólnych okoliczności obciążających, które odzwierciedlają wagę popełnionego przestępstwa. Pojęcie „okoliczności obciążających” należy rozumieć jako okoliczności faktyczne pozwalające sędziemu na orzeczenie w sprawie danego przestępstwa surowszych wyroków niż wyrok, który by orzekł normalnie, gdyby takie okoliczności faktyczne nie wystąpiły, lub jako możliwość łącznego rozpatrzenia kilku przestępstw w celu zwiększenia poziomu sankcji. Jeżeli zgodnie z prawem krajowym dane przestępstwa mogą być rozpoznawane jako przestępstwa odrębne, państwa członkowskie nie są zobowiązane do ustanawiania szczególnych okoliczności obciążających, jeżeli prawo krajowe przewiduje już odrębne przestępstwa, za które grożą surowsze sankcje.
- (41) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby co najmniej jedna z okoliczności obciążających i łagodzących przewidzianych w niniejszej dyrektywie została wprowadzona jako okoliczność obciążająca lub łagodząca zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego. W każdym przypadku decyzja o zwiększeniu lub zmniejszeniu wymiaru kary powinna pozostawać w zakresie swobody uznania sędziego lub sądu, z uwzględnieniem konkretnych okoliczności danej sprawy.
- (42) Niniejszą dyrektywę należy stosować, nie naruszając ogólnych przepisów i zasad krajowego prawa karnego dotyczących wydawania lub wykonywania wyroków skazujących przy uwzględnieniu kon-

Przejdź do księgarni →

ksiegarnia.beck.pl